

תקונים נוספים.

[אחרי אשר כבר נדפסו כל עלי הספר באו לידי צלמי אור אשר הוחקנו מגוף הפירוש בכ"י באוקספורד ובעברי על פניהם ראיתי כי יש עוד לחקן כמה וכמה תקונים, לכד מזה נוכחתי לדעת כי הרבה תקונים שתקנתי בהפירוש ע"פ ההצעתך שהיה לפני הרבה מלים שהכנסתי בו כדי להשלים את כונת המחבר מסכימים להכ"י, אך עם כל זה נראה כי הרבה חטא גם הסופר ר' יוסף בירדינו אם לא שנאמר כי כבר הוא העתיק מכ"י גרוע כמו שרמזתי על זה בדברים אחרים שהוספתי על המבוא. — ש. א. ס.]

עמ' שו'	עמ' שו'
85 4	בסופה אחרי גדולה צריך להוסיף נקודה.
86	18 בכ"י ד"א עת עתיד עומד במקום צווי.
89 8	6 רמז בכ"י רמז.
"	10 לפני זה ארץ החיים יש להוסיף [ארץ].
"	" הערה 4 יש למחוק המלות: אלא מספר בן סירא.
41 9	17 והשיג צ"ל והשיב.
42 17	" 20 יישר בכ"י ישר.
48 16	18 מן הסוף, צ"ל ונקרא [חירוש] כן.
44 9	17 זה יש להוסיף דברי המדרש: ויצא יעקב מבאר שבע וילך הרנה ר' פנחס בשם ר' הונא בר ספא פתח או תלך לבטח דרכך אם תשכב לא תפחד וכו'. וחטרו דברי המדרש בכ"י כמו שחטרו גם במקומות אחרים (כ' ד', כ"א ג', שם כ"ג, כ"ב כ"ח ולכונן גם בסוף כ"ז כ"ב).
60 15	8 מן הסוף, צ"ל ובפרט ראות להכמה טוב בחשבון עם תורה אחר הוא וכו'.
61 8	4 ונמני בכ"י נראה כמו מעין.
62 11	29 עד אחרת בכ"י ע"ד אחרת, ולמי זה יש למחוק את סימן השאלה.
7	" אחרי שוב שכב יש להוסיף: (ש"א ג' ו').
68 8	82 השוה בכ"י משוה (ולא חשוב כמו בתהצעתך).
7	" 84 (לא) צ"ל (לב).
9	"
85 4	מן הסוף, נער כן הוא באמת בכ"י, ולא עוד כמו בהצעתך.
86	הערה 6 מלת עם איננה בכ"י.
89 8	מן הסוף, כתבתי כן באמת [בכ"י (ולא בחרתי)].
"	אחרונה, פי כן בכ"י (ולא כי).
"	הערה 7 ימלא צ"ל מלא.
41 9	מן הסוף, שערי כן בכ"י (ולא שנה).
42 17	גנסכתי כן בכ"י (ולא וגנכתי).
48 16	טעמו כן בכ"י (ולא טעמא).
44 9	לשקוע צ"ל לשקוד.
47 4	לעשות וא"ל בכ"י לעשותו א"ל.
"	הערה 1 ומשניה צ"ל ומשגית.
48 6	מן הסוף, בכ"י החכסיל הוא תונתם ולפי זה אין להוסיף פה מאומה.
52	הטרה 8 אשר צ"ל את.
58 4	מן הסוף, קריא בכ"י קריאן (ע"י מבוא).
60 15	בלרגה בכ"י בלרגה (ע"י שם).
"	הערה 9 שמתור צ"ל שמחסר.
61 8	אוא פאנמדה בכ"י אואפאנאדה (ע"י מבוא).
62 11	יתחמדך בכ"י יתחמדך והוא הנכון.
7	" מן הסוף, אחר צ"ל אחר.
68 8	אתתא כן בכ"י (ולא אשה).
7	" ור' בכ"י לר'.
9	" שיפרו בכ"י שיכסה ולפי זה יש למחוק את סימן השאלה.

תקונים נוספים

עמ' שו'	עמ' שו'	עמ' שו'
9 74	מ"י בכ"י כ"י.	15 68 מעלה בכ"י תעלת.
10 "	אחרי כמו נראה בכ"י כמו מלת דבר.	19 " בהם כן בכ"י (ולא לבם).
11 "	הרג' בכ"י מגז', ולפי זה צריך למחוק מה שנתוסף בשני הצאי רבוע.	26 " יעקב כן בכ"י (ולא ישראל).
12 "	אחרי דחיי צריך להוסיף מספר העמוד [147a] ועם זה יש להעיר כי העמוד הזה נסמן בכ"י בשעות שתי פעמים.	21 64 כפסוק צ"ל בפסוק ומלת שאהריו איחא לנכון בכ"י (ולא שאהריו).
2 "	מן הסוף, כהרג' בכ"י כהרג' כסילי מחלין בכ"י בשעות כסילי כסילין.	7 " מן הסוף, ישיב כן בכ"י (ולא ישבע).
" "	אחרונה, אוילים בכ"י האוילים.	6 65 משלו כן בכ"י (ולא משל).
7 75	מן הסוף, הפסולות בכ"י הפסולת.	24 " ע"כ בכ"י ע"ה, מבאר בכ"י מרתו.
" "	וגר' בכ"י איש טוב.	25 " ולער כן בכ"י (ולא לעד).
4 "	לפני איש יש להוסיף ומעלין.	9 66 מילתא עציבא ליחא באמת בכ"י.
8 "	לפני איש יש להוסיף ומעלין.	2 67 מרעהו חבירו צדיק בכ"י מחברת רעהו צדיק כמותו.
2 "	חכנות בכ"י הכריות (ולפי זה יש למחוק את סימן השאלה); וימילו צדיק לומר וישמילו (וכן בכ"י).	18 " מ"י בכ"י כש"י, ועוד יש להוסיף אחרי תרוץ מלת יקר.
" "	הערה 6 בכ"י כתוב וכאה לו שמחה רק פעם אחת.	14 " החרוץ בכ"י החרוץ, חובר בכ"י הוננו.
22 77	אם בכ"י אבל אם (ולא אבל).	2 68 והלאה, פה סעיפות הרבה בהדעתך ועיי' התקונים הכל על מקומו יבא בשלום, ובשורת זאת צ"ל: לומר ראה כמה תוא חכם שגורם גרסות רבות.
28 "	מצדיו בכ"י מצדית (ולא מצדיק).	8 " אחרי הפסוק צריך להוסיף: שנא'.
24 78	לבריה בכ"י באמת לפשית; והמרחם עליבא בכ"י ודי מרחם על עולבית.	4 " בידו בכ"י צידה, משל לצידו צפורים אם משבר וכ"י (ולפי"ו יש למחוק המלות שנתוספו בשני הצאי רבוע).
25 "	אחרי כלומי יש להוסיף ע"ש הכ"י: עושק דל חרף עושהו.	7 " בכ"י ויודע לרמות העופות עד אשר וכו'.
9 79	הרג' בכ"י תרגם ועוד צריך לסגור כשני הצאי רבוע המלות צדקתא חרומם אוטא ולא המלות וחמדאי דעמי המאי.	8 " הרמיה בכ"י הרמיו.
10 "	המאי בכ"י המאיה, ואצל מלה אוטור יש למחוק שני הצאי רבוע כי נמצא בכ"י.	10 " פה יש להוסיף אחרי מראשיהם: ואם הצייד משבר כנפיהם באותה שעה תיכף לצידתם מרם יברחו מתקיימות בידו ואם אין משבר כנפי הראשונה עד שיצור השנייה וכו'.
22 "	ומדבריהם כן בכ"י (ולא ומדבריהם).	18 " בכ"י כלומר כן חכם מוסר אבה ירצה ולק וכו'.
8 82	מן הסוף, מוכים צ"ל מוכם.	20 " אב כן בכ"י (ולא בו).
88	אחרונה, אצל אלמנה יש למחוק שני הצאי רבוע כי נמצא בכ"י.	9 69 החשבו בכ"י באמת התעיבו (עי' הערה 4).
10 85	מלת י"י ליתא בכ"י אולם בכ"י הדברים אינם מוכנים.	1 78 וכאשר נמר אכילתו בכ"י וכאשר אמר חכם אחד (ולפי זה אודא לה הערה 1).
8 87	אצל נתגאה יש למחוק שני הצאי רבוע כי נמצא בכ"י; ונפרע בכ"י ונפרעו.	2 " צ"ל והרשעים [אמורים] נחית בשביל שגאבל.
89	הערה 6 האוילים צ"ל האולת.	8 " ואינו בכ"י שאינו.
		16 " הא בכ"י דרי.
		20 " שמעלה בכ"י שמלפת.

תקונים נוספים

194

עמ' שר	עמ' שר	עמ' שר
11 90	8 107	מן הסוף, אחרי בדרך לא טוב איתא בכ"י: יפתח רעהו לעשות חסם כמהו העליכו בדרך לא טוב.
10 "	7 109	אחרי תחת יש להוסיף מספר העמוד [160b].
8 "	22 "	אצל נבונים יש למחוק שני חצאי רבוע.
17 98	28 "	ללצים [אלו] עוברי עבירות בכ"י ללצים ולעוברי עבירות.
18 "	26 109	מהלמות בכ"י ומהלמות לגו כסילים.
4 97	"	הערה 1 בכ"י ליתא באמת המלות: וחל לשמוע מוסר.
6 99	8 111	שיש כן בכ"י (ולא יש).
12 100	8 118	מן הסוף, ומצינו בכ"י ומצא (ולא ומציות).
16 "	9 115	מן הסוף, לב כן בכ"י (ולא לבב).
17 "	17 117	יש למחוק שני חצאי רבוע אצל המלות: אע"פ ששחד בחיק חמה עזה ולהוסיף אח"ז עפ"י כ"י: איבא דא"ר יצחק כל דיון הנוטל שוחד מכניא חמה עזה לעולם שנאי ושחד בחיק חמה עזה.
6 101	6 "	מן הסוף, צ"ל יהו רצון שבקהל רפאים ינוח הם המתים. ינוח כי מיתת וכו' (ועפ"ז יש למחוק שני חצאי עיגול).
8 "	14 118	שמהנו בכ"י שמקנהו (וע' ח' 8).
20 "	8 119	מן הסוף וסוף צ"ל סוף.
4 "	16 121	יש למחוק שני חצאי רבוע אצל השעה.
20 102	21 "	ככ"י בפי ראשון דשבת ירושלמי.
27 "	16 122	יש למחוק שני חצאי רבוע אצל און.
108	14 124	על כן בכ"י (ולא על פי).
21 104	4 125	אמרי בכ"י במעות דברי.
14 106	5 "	אמרים כן בכ"י (ולא אמרים אמרים).
9 "	9 "	צ"ל כרי שילך מיד וידיענו.
2 107	16 "	צ"ל כי השכל שליח [השם]. אמרים אמת לשלחך וכו'.
9 "	4 127	ובירושלמי פאה בכ"י ובפאה ירושלמי.
	5 "	ובירושלמי מוסח בכ"י במוסא (כן!) ירושלמי.
	7 "	צ"ל [מי] שהוא ערשה מלאכתו.
	8 "	ופי צ"ל פי.
	26 129	22 ובשדי כן בכ"י (ולא ובשדה).
		מן הסוף, אחרי בדרך לא טוב איתא בכ"י: יפתח רעהו לעשות חסם כמהו העליכו בדרך לא טוב.
		מן הסוף, המלות קריץ שפתיו יש להסגיר בשני חצאי רבוע.
		מן הסוף, אחרי רעה יש להוסיף מספר העמוד [158b].
		מחזיק כן בכ"י (ולא מהחזיק).
		מבקש בכ"י בקשה.
		מן הסוף, וטוב לך לעה"ב כן לנכון בכ"י (ולא ואשרוך בעה"ב).
		מן הסוף, אצל יאכל פריה יש למחוק שני חצאי רבוע.
		חנינה צ"ל חנינא.
		אצל נמשלה יש למחוק שני חצאי רבוע ולגרוס נמשלה.
		בה יש להסגיר בשני חצאי רבוע.
		אחרי וכו' איתא עוד בכ"י: ורי נמי אמר (צ"ל אמרה) דתניא ר' אומר לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו שנאמי איש רעים להתרועע.
		שפתיו בכ"י במעות דרכיו.
		אצל הקצרה יש למחוק שני חצאי רבוע.
		מן הסוף, בכ"י: בלא יודע לא טוב גם בלא דעת עאכ"ז אם ידע [ו]שימש ואץ ברגלים הוסיא וכו' כדאית' התם.
		אוריש צ"ל אורש.
		בכל ענין בכ"י כפל ענין במ"ש (ולא בכל ענין במ"ש).
		הערה 8 צ"ל שאינו ראוי.
		דיסח בכ"י וכינת.
		פ"ב בכ"י פ' שני (ולא פ"ב).
		מן הסוף, אצל החמה יש למחוק שני חצאי רבוע ולגרוס כמו בכ"י חמתו.
		בכ"י לאחר שהזהיר את האב לייסר את הבן חזר לייסר את הבן לקבל מוסר, ולפ"ז חמלות האלו אינן פה מיותרות.
		מן הסוף, אחרי רש יש להוסיף: מאיש כוב.

עמ' שו'	עמ' שו'
180	9
מנ הסוף, צ"ל לפי הכ"י: ... הלכה האורה שלו כי אם ביראת ה' כל היום קנא בנר וכו'.	מנ הסוף, צ"ל לפי הכ"י: ... הלכה האורה שלו כי אם ביראת ה' כל היום קנא בנר וכו'.
181	2
אתה בני בכ"י בשעות בני אתה.	אתה בני בכ"י בשעות בני אתה.
182	14
האומנת כן בכ"י (ולא האומות).	האומנת כן בכ"י (ולא האומות).
"	22
כחמף צ"ל כחמף.	כחמף צ"ל כחמף.
"	28
יש למחוק שני חצאי רבוע אצל ככו.	יש למחוק שני חצאי רבוע אצל ככו.
"	7
מן הסוף, יחתף בכ"י בשעות יחסוף.	מן הסוף, יחתף בכ"י בשעות יחסוף.
"	5
מן הסוף, ערבי בכ"י ערב.	מן הסוף, ערבי בכ"י ערב.
"	3
אף [אמר לה] צ"ל א"ל.	אף [אמר לה] צ"ל א"ל.
183	10
אחרי ויחל נח נפרטו בכ"י כל הווי"ן והם: וישע וישת וישכר ויתגל וירא הם [ויקה שם] ויפת וישומו וילכו ויבאו ויקץ וידע ויגד.	אחרי ויחל נח נפרטו בכ"י כל הווי"ן והם: וישע וישת וישכר ויתגל וירא הם [ויקה שם] ויפת וישומו וילכו ויבאו ויקץ וידע ויגד.
"	18
ושתו כן בכ"י (ולא ולשתות).	ושתו כן בכ"י (ולא ולשתות).
"	28
אחרי תראהו איתא עוד בכ"י: כלומ'.	אחרי תראהו איתא עוד בכ"י: כלומ'.
184	22
אילפא דימא [דמסרפא] בכ"י אילפא דרמיא.	אילפא דימא [דמסרפא] בכ"י אילפא דרמיא.
"	6
מן הסוף, ובויק"ד פ"ב בכ"י ובויקרא רבה.	מן הסוף, ובויק"ד פ"ב בכ"י ובויקרא רבה.
"	4
מן הסוף, בכ"י אימא לא יכלה קימה ביה ואת יכיל למיקם ביה הדא גופנא לית היה יכלה למיקם בה לית היא יכלה מסתמא.	מן הסוף, בכ"י אימא לא יכלה קימה ביה ואת יכיל למיקם ביה הדא גופנא לית היה יכלה למיקם בה לית היא יכלה מסתמא.
140	25
יש למחוק שני חצאי רבוע אצל אדם.	יש למחוק שני חצאי רבוע אצל אדם.
141	5
מן הסוף, [אין חקר] לסוף שלשה צ"ל [אין חקר] וסוף לשלשה וכו'.	מן הסוף, [אין חקר] לסוף שלשה צ"ל [אין חקר] וסוף לשלשה וכו'.
142	6
אחרי ירשלמי יש להוסיף ע"פ הכ"י: פ"ב.	אחרי ירשלמי יש להוסיף ע"פ הכ"י: פ"ב.
144	10
נראת צ"ל נראה.	נראת צ"ל נראה.
146	11
מן הסוף, אחרי שחל איתא עוד בכ"י: שטעמו ולא עבר עליו.	מן הסוף, אחרי שחל איתא עוד בכ"י: שטעמו ולא עבר עליו.
"	2
מן הסוף, המלה האמת הראשונה חסרה בכ"י.	מן הסוף, המלה האמת הראשונה חסרה בכ"י.
147	11
מסתיע צ"ל מסתמא ע"פ הכ"י.	מסתיע צ"ל מסתמא ע"פ הכ"י.
"	12
לעוי חסר בכ"י, דדקרא בכ"י בקרא וגם לזה אין מובן.	לעוי חסר בכ"י, דדקרא בכ"י בקרא וגם לזה אין מובן.
"	24
יש למחוק שני חצאי רבוע אצל תקרי.	יש למחוק שני חצאי רבוע אצל תקרי.
148	5
יזעמחו כן בכ"י (ולא יזעמו).	יזעמחו כן בכ"י (ולא יזעמו).
"	8
מן הסוף, צ"ל: יותר מדאי לא	מן הסוף, צ"ל: יותר מדאי לא
טוב רמו [הדבר] לדורש מעשה בראשית ומעשה מרכבת.	טוב רמו [הדבר] לדורש מעשה בראשית ומעשה מרכבת.
158	28
אחרי כמן יש להוסיף מספר [177a].	אחרי כמן יש להוסיף מספר [177a].
157	6
וכל מר בכ"י כל מר (ולא כלומר).	וכל מר בכ"י כל מר (ולא כלומר).
158	11
מן הסוף, הכריות כן בכ"י (ולא חכירות).	מן הסוף, הכריות כן בכ"י (ולא חכירות).
"	1
הערה 1 וכל צ"ל כל.	הערה 1 וכל צ"ל כל.
159	5
מן הסוף, צמונה כן בכ"י (ולא צמניה).	מן הסוף, צמונה כן בכ"י (ולא צמניה).
160	8
יש להשלים עמ"י כ"י כזה: היום מלקט מעט ומחר מעט ולמחרתו של מלא כן דברי תורה היום לימד מעט ומחר מוסיף וכן בכל יום ויום וכו', ולפ"ז הכל על מקומו יבא בשלום.	יש להשלים עמ"י כ"י כזה: היום מלקט מעט ומחר מעט ולמחרתו של מלא כן דברי תורה היום לימד מעט ומחר מוסיף וכן בכל יום ויום וכו', ולפ"ז הכל על מקומו יבא בשלום.
161	3
יבחין צ"ל יבחן.	יבחין צ"ל יבחן.
"	4
שנואים צ"ל שנואים.	שנואים צ"ל שנואים.
168	11
מן הסוף, תפס בכ"י טעם, כדברי בכ"י וכן כדברי.	מן הסוף, תפס בכ"י טעם, כדברי בכ"י וכן כדברי.
166	11
מן הסוף, סימאה בכ"י סימון.	מן הסוף, סימאה בכ"י סימון.
"	6
בכ"י לפיכך הושע אומר (ונראה שצריך למחוק מה שנסגר בשני חצאי רבוע).	בכ"י לפיכך הושע אומר (ונראה שצריך למחוק מה שנסגר בשני חצאי רבוע).
169	9
מן הסוף, כאנפלאות בכ"י באנפליא.	מן הסוף, כאנפלאות בכ"י באנפליא.
"	12
אחרונה, לא בכ"י בשעות כל.	אחרונה, לא בכ"י בשעות כל.
170	12
מכיון צ"ל כיון.	מכיון צ"ל כיון.
172	16
בכ"י בשעות ודמבחר בוניותא מתאבד תון מזליה.	בכ"י בשעות ודמבחר בוניותא מתאבד תון מזליה.
174	4
מן הסוף, חייבי ליה בכ"י אחוכי ליה (ולא בכי ליה).	מן הסוף, חייבי ליה בכ"י אחוכי ליה (ולא בכי ליה).
179	8
בכ"י מילי דאגוד כן יקה ומלת ואוכל חסרה בכ"י.	בכ"י מילי דאגוד כן יקה ומלת ואוכל חסרה בכ"י.
"	6
מן הסוף, אתיאל צ"ל איתיאל.	מן הסוף, אתיאל צ"ל איתיאל.
186	2
המלות בשני הכתובים הנסגרות בשני חצאי עיגול אינם באמת בכ"י.	המלות בשני הכתובים הנסגרות בשני חצאי עיגול אינם באמת בכ"י.
"	9
יקרהו כן בכ"י (ולא יקרהו).	יקרהו כן בכ"י (ולא יקרהו).
"	28
אחרי און יש עוד להוסיף: כן דרך אשה מנאפת.	אחרי און יש עוד להוסיף: כן דרך אשה מנאפת.
"	5
הערה 5 צ"ל בכ"י ויאכלה.	הערה 5 צ"ל בכ"י ויאכלה.
190	1
אותה יש למחוק.	אותה יש למחוק.
"	6
לפני כל ענין יש להוסיף: גמלתו, מי הקדימתו וכן כל שאר זה הלשון ענין הקדמתו הטובה או הרעה.	לפני כל ענין יש להוסיף: גמלתו, מי הקדימתו וכן כל שאר זה הלשון ענין הקדמתו הטובה או הרעה.

תקונים נוספים

196

עמ' שו'	עמ' שו'	עמ' שו'	עמ' שו'		
191	1	צ"ל ונתנה [לכ].	17	190	השמרת בכ"י תשמרת, אבדוריאח
2	2	המשקל צ"ל משקל.			בכ"י אלבדוריאח (תע"י מכוא).
12	12	בירדוגו בכתב יד בירדוגו (ע"י מכוא).	24		שנגמו כן בכ"י (ולא שנגזר).
19	19	בכתב יד אמן אמן אמן סלה סלה סלה.	7		מן הסוף, לשלג כן בכ"י (ולא של שלג).
22	22	בסוף הכ"י כתוב עוד על שורה מיוחדת: תם.	4		מן הסוף, אריד צ"ל ארידל' (ע"י מכוא).
			8		מן הסוף, צ"ל מן כנעניה נכבדי ארץ (ישעיה כ"ג ח').